

Läkemedelsberoende och läkemedelsnedtrappning Beroendecentrum - VO Familjehälsa och samtliga Hälsocentraler inom Region Gävleborg

Innehåll

1.	Syfte och omfattning	1
2.	Allmänt.....	1
3.	Ansvar och roller.....	2
4.	Beskrivning	2
5.	Beskrivande länkar för handläggning av läkemedelsnedtrappning	4
5.1.	Handläggning på Beroendecentrum eller Hälsocentralen	4
5.2.	Läkemedelsnedtrappning på Beroendecentrum	4
5.3.	Läkemedelsnedtrappning vid blandberoende.....	4
5.4.	Läkemedelsnedtrappning vid behov av innerliggandevård	4
6.	Referenser.....	4
7.	Dokumentinformation.....	4

1. Syfte och omfattning

Syftet är att beskriva handhavande vid läkemedelsberoende och nedtrappning Beroendecentrum VO Familjehälsa Division Primärvård och samtliga Hälsocentraler inom Region Gävleborg.

2. Allmänt

Läkemedelsberoende kan uppstå efter relativt kortvarigt intag av lugnande och sömngivande medel av framförallt bensodiazepiner (BDZ)-typ samt efter smärtstillande läkemedel som kodein, oxykodon, fentanylplåster, tramadol och andra. Vid insättning av beroendeframkallande medel bör alltid hereditet, annat missbruk eller beroende och personlighetsstörning beaktas. Ofta är riskfaktorer väl dolda.

Beroendekriterier

Diagnos

Enligt ICD-10 (WHO, 1992) ska beroendediagnos sättas om tre eller fler av följande sex symtom förekommit samtidigt under det gångna året:

- stark längtan eller känsla av tvång att ta substansen
- svårigheter att kontrollera intaget
- fysiska abstinenssymtom
- ökad tolerans
- prioritering av substansanvändning högre än andra aktiviteter och förpliktelser
- fortsatt användning trots skadliga effekter

3. Ansvar och roller

Ansvarig för läkemedelsnedtrappning är den verksamhet och läkare som förskriver läkemedlet tills annan läkare tar över.

Läkemedelsnedtrappning kan med fördel ske inom Hälsocentralens verksamhet vid okomplicerade fall.

En kartläggning görs för att utesluta om det samtidigt finns ett alkoholmissbruk/beroende. Föreligger alkoholmissbruk/beroende bör patienten remitteras till Beroendecentrum för behandling.

När patienten är känd inom beroendecentrum kan hjälp med nertrappning erbjudas inom enheten.

Drogabstinensinducerade symptom kräver i sällsynta fall akuta medicinska åtgärder och utgör således inte skäl att akutremittera patienter för inneliggande behandling. Inneliggande abstinensvård bör ej påbörjas förrän en planering tillsammans med socialtjänsten (och/eller arbetsgivare) kommit till stånd, detta ska då initieras av beroendeläkare.

Vid akut behandling av abstinens eller vid blandberoende är det lämpligt att patienten läggs in i slutenvård med de avtalsparter som finns. Vid illegal anförskaffning är innerliggande vård att rekommendera. Konsultation med läkare vid beroendecentrum ska ske i dessa fall.

4. Beskrivning

Läkemedlets roll i behandlingen bör utvärderas kontinuerligt. Goda resultat vid läkemedelsberoende uppnås genom en integrerad behandling med långsam individuellt anpassad nedtrappning och psykosocialt stöd och hjälp. För att resultat ska bli bestående är det viktigt att varje nedtrappning sker i samförstånd mellan patient och förskrivare. Vid behov aktualisera socialtjänsten enligt gängse rutin. Är patienten minderårig ska vårdnadshavare vara delaktiga i behandling.

Hälsocentral eller annan enhet inom vården

Förskrivande läkare skall vid beroendeframkallande receptbelagda mediciner dokumentera i journal hur fortsatt förskrivning ska hanteras. Vid komplicerade fall finns läkare inom beroendecentrum tillgänglig för konsultationsstöd samt för ställningstagande av remittering till slutenvård.

Remiss till beroendecentrum

Minst ett nedtrappningsförsök skall göras innan remiss skickas till beroendecentrum. Patienten ska vara delaktig och motiverad till att ta emot hjälp.

Remissen ska innehålla anamnes, aktuell problematik och medicinering samt eventuellt ytterligare behandlingsinsatser.

Beroendecentrum (BC)

Beroendecentrum tar emot remiss eller egen vårdbegäran när läkemedelsberoendet är av komplicerad karaktär.

Insatsen sker i öppenvård eller vid behov inneliggande slutenvård.

Kriterier till inneliggande slutenvård:

- Psykiatrisk diagnos, personlighetsstörning, mycket svår ångest, panikattacker och/eller fobier
- Suicidrisk
- Graviditet (konsultation även med spec. MVC)
- Allvarlig intoxication/ upprepade intoxicationer
- Svåra abstinensreaktioner och flertal tidigare nedtrappningsförsök i öppenvård som misslycktas
- Illegalt bruk

Vårdplanering på Beroendecentrum:

- Remissbedömning av läkare.
- Remissbekräftelse till remittent.
- Första besök inom 1 vecka till sjuksköterska.
- Efter avslutad nedtrappning skall remissvar skrivas av läkare till remittenten.

Sjuksköterskebesöket:

- Kartläggning av drogmissbruket, aktuell status och drogtest.
- Aktuella läkemedelsordinationer och allergier.
- AUDIT, DUDIT utförs
- Tid för läkarbesök bokas.
- Inför läkarbesöket skall patienten föra tablettdagbok.
- Återkoppling till sjuksköterka från läkarbesöket angående fortsatt planering.

Läkarbesöket:

- Vid besöket kontrolleras läkemedelsuttag samt kartläggning av aktuellt tablett intag efter samtycke med patienten som dokumenteras i journal.
- Somatisk och psykisk status bedöms.
- Ev. ordination av blodprover.
- Individuellt nedtrappningsschema utformas av läkare och patient tillsammans med återkoppling till sjuksköterska.
- Vid behov av insats av flera aktörer ställningstagande till SIP (Samordnad Individuell vårdplanering)
- Patientens psykiska och fysiska tillstånd följs upp vid återbesök.

5. Beskrivande länkar för handläggning av läkemedelsnedtrappning

5.1. [Handläggning på Beroendecentrum eller Hälsocentralen](#)

5.2. [Läkemedelsnedtrappning på Beroendecentrum](#)

5.3. [Läkemedelsnedtrappning vid blandberoende](#)

5.4. [Läkemedelsnedtrappning vid behov av innerliggandevård](#)

6. Referenser

FASS	
Socialstyrelsens riktlinjer	
Läkemedelsboken, Läkemedelsverket	
FAS UT www.fasut.se	
1177 Vårdguiden	
TUB mottagning Stockholm	
Vårdprogram landstinget Blekinge	

7. Dokumentinformation

Kristina Lingman Verksamhetschef BC Familjehälsa
Börje Svensson chefsläkare Primärvården och HVK Fastställare
Katarina Hermansson Läkare Medicinsk rådgivare Beroendecentrum